
Advies raadgevend comité Opgroeien

Adviesnummer: 2025/01

Betreffende: **Jeugddelinquentie en de uitvoering van het jeugddelinquentiedecreet**

1 ADVIESVRAAG

Op vraag van leden van het raadgevend comité

2 GRONDEN VOOR HET ADVIES

Het advies heeft betrekking op de opdracht van het agentschap inzake de kerntaken zoals omschreven in artikel 5 van het Decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien Regie.

3 BEHANDELING

Het raadgevend comité behandelde het thema op 30 januari 2025. De documenten die daarbij in bespreking werden genomen waren:

- Beleidsnota 2025-2029: [Justitie, Handhaving en Bestuurspraktijk](#) ingediend door Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk
- Beleidsnota 2025-2029: [Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding](#) ingediend door Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen.

4 ADVIES

Het raadgevend comité stelt vast dat de Vlaamse regering kiest voor de overheveling van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum naar het Agentschap Justitie en Handhaving. Voortaan zullen jongeren die een delict plegen ook verder worden opgevolgd door justitieassistenten en zullen time-out mogelijkheden in de gemeenschapsinstellingen niet langer mogelijk zijn voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie.

Het raadgevend comité had zelf andere keuzes gemaakt en houdt er aan om in haar advies te wijzen op de mogelijke gevolgen en potentiële valkuilen van de keuzes die gemaakt werden.

- In haar beleidsnota verwijst minister Zuhal Demir naar de vaststelling dat jeugddelinquentie meer en meer samenloopt met complexe gezinsproblematieken en verontrustende opvoedingssituaties (beleidsnota p. 12). Terecht kunnen beide daarom onmogelijk los van elkaar worden aangepakt. Daarom vraagt het raadgevend comité een welzijnsgerichte benadering van de jongeren die een delict hebben gepleegd en zijn/haar context.
- Het regeerakkoord kan zo gelezen worden dat jongeren die een delict hebben gepleegd, en zich in een verontrustende situatie bevinden, zullen worden opgevolgd door de justitieassistent en door de consulent van de Sociale Dienst Jeugdrechtbank. Het raadgevend comité wijst erop dat:
 - o Veel tijd zal moeten gaan naar het onderling afstemmen, zo niet bestaat het risico dat betrokkenen vanuit verschillende hoeken een andere boodschap krijgen. Een dergelijke afstemming en verantwoordelijkheidsafbakening lijken, zeker gezien hogervermelde samenloop en verwevenheid van verontrustende opvoedingssituatie en jeugddelict, moeilijk te operationaliseren.
 - o Afstemmen impliceert dat veel tijd wordt besteed aan onderling overleg, tijd die men niet kan doorbrengen met de jongere en zijn context.
 - o Werken met minderjarigen, o.a. binnen het kader van reclassering, specifieke expertise vraagt. Expertise die vandaag voornamelijk zit bij de consulenten en niet bij de justitieassistenten.

Vanuit de vraag naar een efficiënte inzet van de beschikbare middelen toont het raadgevend comité zich kritisch t.a.v. een parallelle opvolging door én de consulent én de justitieassistent. Het risico bestaat dat ze:

- o beiden dezelfde opdrachten opnemen wat leidt tot dubbel werk;
 - o de bal naar elkaar doorspelen met als gevolg dat de jongere en zijn context in de kou blijven staan.
- Onderzoek toont aan dat enkel het culpabiliseren van de jongere en zijn context zelden leidt tot duurzame oplossingen. Het werkveld ervaart dat zowel de jongere, als de opvoedingsverantwoordelijken, in de eerste plaats nood hebben aan ondersteuning. Het raadgevend comité pleit daarom voor het blijvend en versterkt inzetten op preventie en ondersteuning van de jongeren en hun context.
 - De time-outmogelijkheden binnen de gemeenschapsinstellingen voor jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie zijn een zeer waardevol aanbod, dat als een grote ondersteuning ervaren wordt door het private jeugdhulpaanbod. Het wegvallen ervan dreigt grote

consequenties te hebben op de draagkracht van onze voorzieningen, die nu al een zeer grote druk ervaren omwille van de complexiteit en de zwaarte van vele begeleidingen. Het raadgevend comité dringt erop aan dat eerst een evenwaardig alternatief voor deze plaatsen wordt uitgebouwd, alvorens de time-outplaatsen in de gemeenschapsinstelling worden afgebouwd.

Het raadgevend comité:

- Onderschrijft het belang van het responsabiliseren van jongeren die een delict plegen. Deze jongeren moeten gewezen worden op hun verantwoordelijkheden t.a.v. de maatschappij, t.a.v. het slachtoffer,... . In die zin is het positief dat het onderscheid wordt gemaakt tussen wat een reactie is op de verontrustende opvoedingssituatie en wat een gevolg is van het delict. Dit is heldere communicatie, naar zowel de jongere als naar de opvoedingsverantwoordelijken, en maakt duidelijk wat van eenieder wordt verwacht.
- Breekt een lans voor het belang van herstel, i.c. het herstel van de relaties met de omgeving (slachtoffer, gezin, school en maatschappij) én het herstel van het zelfbeeld van de jongere zelf zodat deze terug op het rechte pad kan komen. In dat verband stelt het raadgevend comité voorop dat de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum met de jongere aan de slag moeten blijven gaan op de diverse levensdomeinen.
- Stelt vast dat de overgrote meerderheid van de ouders/opvoedingsverantwoordelijken zeer betrokken zijn op hun kind. Omwille daarvan waardeert het raadgevend comité de keuze voor het opstellen van een plan waarbij opvoedingsverantwoordelijken, naast andere relevante actoren, betrokken worden vanuit het samen vorm geven aan een traject voor de jongere die een delict pleegde. Het raadgevend comité vraagt ook de onderwijsloopbaan van deze jongere maximaal te ondersteunen om zo te voorkomen dat de toekomst van de jongere gehypothekeerd geraakt.
- Vindt het positief dat de Vlaamse regering waar nodig wil inzetten op meer capaciteit, in het bijzonder waar het gaat over high-care high-risk en meer plaatsen in de forensische kinderveerzorg.

Het raadgevend comité vraagt aandacht voor investeringen in preventie en vroegtijdige hulpverlening. Vroegtijdige hulpverlening is belangrijk om te vermijden dat situaties escaleren. Dit geldt in het bijzonder voor jongeren met een beperking die een delict plegen.

Tot slot: het raadgevend comité is de kernboodschap dat het jeugddelinquentiedecreet een gedeelde bevoegdheid is van de minister van Justitie en Handhaving en van de minister van Welzijn zeer genegen. Het wenst dan ook betrokken te worden bij de uitwerking van verdere initiatieven als daar zijn: de ketenaanpak, veilig huizen, het schrappen van de time-out plaatsen in de gemeenschapsinstellingen,....

Mieke Segers

Voorzitter raadgevend comité